

مقدمه

نظر به اینکه در بعضی از واحدهای آموزشی به تعداد کافی عضو هیات علمی وجود ندارد و یا ساعت تدریس برخی از دروس در حدی نیست که برای تدریس آن احتیاج به استخدام عضو جدید باشد، لذا در این گونه موارد بر اساس این شیوه نامه، دانشگاه می‌تواند از بین اعضاء هیأت علمی شاغل و یا سایر افرادی که دارای مدارک تحصیلی دانشگاهی هستند و یا کسانی که در رشته های خاص صلاحیت، مهارت و تجربه داشته ولی مدارک تحصیلی دانشگاهی ندارند برای انجام امور آموزشی نظری یا عملی محوله (آزمایشگاهی، بالینی، کارگاهی و یا مانند آن) و نیز پایان نامه های دانشجویی، کمبود نیروی انسانی مورد نیاز را پس از تأمین اعتبار با پرداخت حق التدریس دروس یا حق التحقیق پایان نامه ها از میان افراد واجد صلاحیت تأمین نماید. در این شیوه تأمین معادل آموزشی که واحد معادل نامیده می شود، به خدمتی اطلاق می شود که ارزش آموزشی آن معادل واحدهای نامه، واحد معادل آموزشی که واحد معادل نامیده می شود، به خدمتی اطلاق می شود که ارزش آموزشی آن معادل واحدهای تدریس موظف دانشگاهی باشد. پرداخت هر نوع حق التدریس مندرج در این شیوه نامه موقول به قراردادی خواهد بود که بین مدرس و رئیس دانشکده محل تدریس و معاونت آموزشی و تحصیلات تكمیلی تنظیم می شود.

الف- ضوابط پرداخت حق التدریس به اعضاء هیأت علمی

ماده ۱- واحد معادل موظف تدریس اعضا هیأت علمی آموزشی به شرح جدول زیر است:

مرتبه دانشگاهی	واحد موظفی
استاد	۸ واحد
دانشیار	۹ واحد
استادیار	۱۰ واحد
مربی	۱۲ واحد

- تبصره ۱- ملاک تعیین حق التدریس اعضا هیأت علمی، آخرین حکم کارگزینی ایشان در شروع نیمسال می باشد.
- تبصره ۲- در صورتیکه حکم استخدام عضو هیأت علمی پس از آغاز نیمسال صادر شود، تا تاریخ حکم استخدامی حق التدریس وی محاسبه شده و تا پایان نیمسال واحدهای موظفی از حق التدریس ایشان کسر می گردد.
- تبصره ۳- چنانچه تعداد واحدهای گزارش شده اعضا هیأت علمی در یک نیمسال، کمتر از موظفی ایشان در آن نیمسال باشد، کسری آن از نیمسال بعد در همان سال تحصیلی تأمین می شود. در صورت عدم تأمین کسری واحد در نیمسال بعد، باید برنامه ریزی لازم برای رفع مشکل کسر واحد از طریق تدریس واحدهای درسی گروه های آموزشی دیگر صورت گیرد.
- تبصره ۴- کسر واحد موظفی اعضا هیأت علمی دارای سمت اجرایی از زمان انتصاب برابر مفاد آینه نامه استخدامی اعضا هیئت علمی محاسبه خواهد شد. محاسبه واحد حق التدریس بر اساس هفته های دارای سمت تا پایان ترم خواهد بود.
- ماده ۲- رعایت سقف ۹ واحد حق التدریس در نیمسال تابستان و حداقل ۳۰ واحد در هر نیمسال الزامی است.

تصریه ۱- مدرسین بازنشسته مشمول حق التحقیق پایان نامه تابستان نمی گردند.

تصریه ۲- حق التدریس ترم تابستان بر اساس آخرین حکم کارگزینی قبل از تیرماه قابل پرداخت است.

ماده ۳- حق التدریس یک ساعت تدریس نظری یا ۱/۵ ساعت تدریس عملی اعضاء هیأت علمی رسمی یا پیمانی و مدعو در کلیه دوره های رسمی (روزانه، نوبت دوم، آموزش های الکترونیکی، پردیس های اقماری و دانشجویان بین الملل) برابر است با یک پنجاه هم حقوق پایه به اضافه فوق العاده شغل عضو هیأت علمی ذیربسط بر اساس آخرین حکم کارگزینی که تاریخ صدور آن قبل از آغاز نیمسال تحصیلی باشد.

(فوق العاده شغل + حقوق پایه) = حق التدریس یک ساعت تدریس نظری یا ۱/۵ ساعت تدریس عملی

۵۰

ماده ۴- حداقل واحد مجاز حق التدریس برای واحدهای درسی نظری و عملی مازاد بر واحدهای موظف تا سقف ۱۲ واحد و حداقل واحد حق التحقیق (واحدهای پایان نامه و رساله) تاسف ۱۸ واحد در هر ترم قابل محاسبه و پرداخت می باشد.

تصریه ۱- مربیان مأمور به تحصیل در دوره دکتری با موافقت استاد راهنمای و تأییدگروه/دانشکده ذیربسط می توانند حداقل تا ۲ واحد درسی به صورت حق التدریس در دوره های کارشناسی با اجازه دانشگاه محل تحصیل ارائه نمایند.

تصریه ۲- برای عضو هیأت علمی با تعداد واحد درسی کمتر از واحدهای موظف، تأمین کسری واحد از محل واحدهای پایان نامه مقاطع تحصیلات تكمیلی قابل تأمین است.

ماده ۵- واحد معادل حق التحقیق راهنمایی پایان نامه های نظری کاربردی و توسعه ای مقطع کارشناسی ارشد ۴/۵ و برای مقطع دکتری ۱۶ می باشد. اگر پایان نامه استاد راهنمای دوم یا استاد مشاور داشته باشد، واحد معادل برای مقطع کارشناسی ارشد ۶ و برای مقطع دکتری ۱۸ در نظر گرفته می شود.

تصریه ۱- نحوه محاسبه حق التدریس راهنمایی پایان نامه های مقطع کارشناسی ارشد و دکتری به شرح جدول زیر می باشد:

نحوه محاسبه حق التدریس	تعداد استاد راهنمای (یا مشاور)	قطع پایان نامه
واحد معادل ۴/۵	یک استاد راهنمای	
واحد حق التدریس هریک از استادی برابر است با حاصلضرب درصد اشتراک راهنمایی پایان نامه در ۶	دو استاد راهنمای	
واحد حق التدریس هریک از استادی برابر است با حاصلضرب درصد اشتراک راهنمایی پایان نامه در ۴/۵ و واحد حق التدریس استاد مشاور ۱/۵ می باشد	دو استاد راهنمای و یک استاد مشاور	کارشناسی ارشد
واحد حق التدریس استاد راهنمای ۴/۵ و واحد حق التدریس استاد مشاور ۱/۵ می باشد	یک استاد راهنمای و یک استاد مشاور	

واحد حق التدریس هر یک از استاد برابر است با حاصل ضرب درصد اشتراک راهنمایی پایان نامه در ۴/۵ و واحد حق التدریس هر یک از استاد مشاور ۰/۷۵ می باشد	دو استاد راهنما و دو استاد مشاور	
واحد معادل ۱۶	یک استاد راهنما	
واحد حق التدریس هر یک از استاد برابر است با حاصل ضرب درصد اشتراک راهنمایی پایان نامه در ۱۸	دو استاد راهنما	
واحد حق التدریس هر یک از استاد برابر است با حاصل ضرب درصد اشتراک راهنمایی پایان نامه در ۱۶ و واحد حق التدریس استاد مشاور ۲ می باشد	دو استاد راهنما و یک استاد مشاور	۱۶
واحد حق التدریس استاد راهنما و واحد حق التدریس استاد مشاور ۲ می باشد	یک استاد راهنما و یک استاد مشاور	
واحد حق التدریس هر یک از استاد برابر است با حاصل ضرب درصد اشتراک راهنمایی پایان نامه در ۱۶ و واحد حق التدریس هر یک از استاد مشاور ۱ می باشد	دو استاد راهنما و دو استاد مشاور	

ماده ۶- به کارگیری استادان و دانشیاران بازنیسته به عنوان مشاور پایان نامه های کارشناسی ارشد و رساله های دکتری و به عنوان استاد راهنمای دوم این دوره ها بلامانع است و سقف مجاز حق التحقیق اعضای هیأت علمی بازنیسته، مشابه اعضا هیأت علمی شاغل تمام وقت حداقل تا ۱۰ واحد نظری یا معادل عملی آن در هر نیمسال تحصیلی با موافقت معاونت آموزشی دانشگاه می باشد. حق التدریس و حق التحقیق این افراد بر مبنای آخرین مرتبه و پایه در هنگام بازنیستگی و بر اساس حقوق و فوق العاده شاغلین در همان مرتبه و پایه آنان و فرمول مذکور در ماده ۳ قابل پرداخت است.

ماده ۷- در صورت لزوم و ارائه واحدهای درسی در فصل تابستان، اعضای هیأت علمی می توانند حداقل تا میزان ۶ واحد نظری یا معادل عملی آن برای مدت ۶ هفته تدریس نمایند. پرداخت حق التدریس در تابستان مطابق فرمول مذکور در ماده ۳ می باشد.

ماده ۸- واحد معادل حق التحقیق پایان نامه و رساله تقاضامحور یا مستخرج از طرح های پژوهش و فناوری کارفرمایی مشروط به تامین اعتبار بار مالی ناشی از آن از سوی کارفرماء، مشابه پایان نامه ها و رساله های نظری و کاربردی (ماده ۵) محاسبه می گردد. با این حال افزون بر واحد معادل مبنا به این دسته از پایان نامه ها طبق جدول زیر واحد معادل مزاد نیز تعلق می گیرد.

مقطع	واحد معادل مبنا	واحد مازاد
دکتری حرفه ای	۳	$Y = 1/6 \times ln(x) - 0,8$
کارشناسی ارشد	۴/۵	که در آن (x) لگاریتم نپرین مبلغ حمایت مالی یا مبلغ قرارداد به میلیون تومان است و ۲ مساوی با واحد مازاد بر واحد مبنا برای یک پایان نامه یا
دکترای تخصصی	۱۶	

رساله است. بر اساس این رابطه حداقل ۳ و حداکثر ۸ واحد معادل به واحد مبنای اضافه می‌شود.		
--	--	--

تبصره ۱- برای برخورداری از واحد معادل مازاد، حداقل مبلغ قرارداد باید نصف حقوق استادیار پایه ۱ باشد. طرح‌های پژوهش و فناوری کارفرمایی با مبلغ قرارداد ۱۰ برابر حقوق استادیار پایه ۱، حداکثر از ۸ واحد مازاد برخوردار می‌شوند.

تبصره ۲- اگر از هر طرح پژوهش و فناوری کارفرمایی با مبلغ قرارداد حداقل ۱۰ برابر حقوق استادیار پایه ۱، بیش از یک پایان نامه استخراج شود، مجموع حق التحقیق مازاد برای مجموع پایان نامه‌ها ۸ واحد خواهد بود.

تبصره ۳- به ازای مبالغ اضافه بر ۱۰ برابر حقوق استادیار پایه ۱، به پایان نامه‌های دوم و به بعد، که از یک طرح پژوهش و فناوری کارفرمایی تعریف شود، واحد مازاد مطابق با رابطه مندرج در جدول بالا تعلق می‌گیرد.

تبصره ۴- برای اعمال واحد مازاد بر واحد مبنای در پایان نامه تقاضامحور یا مستخرج از طرح‌های پژوهش و فناوری کارفرمایی، مصوبه گروه و شورای پژوهشی دانشکده مبنای بر استخراج پیشنهاده (پروپوزال) بر اساس محتوای قرارداد حمایت از پایان نامه تقاضامحور یا طرح‌های پژوهشی و فناوری کارفرمایی الزامی است. همچنین پس از دفاع پایان نامه، تأییدیه مدیرگروه و معاون پژوهشی دانشگاه مبنای بر استخراج پایان نامه از محتوای پیشنهاده اولیه ارایه شده به کارفرما الزامی است.

تبصره ۵- در صورتی که کارشناسان دانشگاه در جذب حمایت مالی بیرون از دانشگاه به تشخیص مجری اصلی نقش موثری ایفا کرده باشد، در مجموع تا سقف ۲۰ درصد از واحد مازاد کسر و به این دسته از کارشناسان تعلق می‌گیرد. مرجع تشخیص درصد مشارکت کارشناسان تا سقف ۲۰ درصد، مجری اصلی یا استاد راهنمای اول است که باید مراتب را طی نامه‌ای کتبی به معاون پژوهشی اعلام کند.

ب- ضوابط پرداخت حق التدریس دارندگان مدارک تحصیلی دانشگاهی غیر عضو هیأت علمی، گواهی نامه‌های تحصیلی حوزوی و متخصصین بدون مدرک دانشگاهی

ماده ۹- حق التدریس مدرسین دارای مدرک تحصیلی حوزوی با توجه به اتمام دوره‌های سطح، خارج و یا داشتن درجه اجتهداد با تایید معاونت امور استادی و دروس معارف اسلامی ستاد نمایندگی مقام معظم رهبری در دانشگاه‌ها و رعایت طبقه بندی گواهی نامه‌های مذبور موضوع مصوبه جلسه ۳۶۸ شورای عالی انقلاب فرهنگی پر اساس آیین نامه استخدامی اعضای هیئت علمی قابل پرداخت است.

ماده ۱۰- به کسانی که برای آموزش فنی، عملی، هنری و آزمایشگاهی، ... دعوت می‌شوند و مرتبه دانشگاهی ندارند، هرگاه صلاحیت و مهارت و تجربه و پیشینه خدمات آنان مورد تایید شورای دانشکده یا پردازش باشد، پس از تایید معاون آموزشی دانشگاه اجازه تدریس داده می‌شود. میزان حق التدریس آنان تا ۱۰۰ درصد حق التدریس مقرر در این ماده با توجه به مدارک علمی و تجربه مدرس ارزیابی و توسط کمیته ماده ۳۳ دانشگاه تعیین خواهد شد. (اشاره به ماده ۳۳ آیین نامه استخدامی اعضای هیأت علمی)

تبصره ۱- با کسب مجوز شورای آموزشی دانشگاه دروس عملی، کارگاهی و آزمایشگاهی که توسط کارشناس آزمایشگاه و یا دانشجویان مقاطع تحصیلات تکمیلی برگزار شود، به نام کارشناس یا دانشجو ارایه و ثبت می‌گردد.

تبصره ۲- مدرسانی که مشمول قانون مدیریت خدمات کشوری یا آیین نامه استخدامی اعضای غیرهیأت علمی می‌باشند، صرفاً در ساعت غیر موظف مشمول این ماده می‌باشند.

ج- ضوابط نحوه محاسبه واحدهای معادل برای حق التدریس دروس

ماده ۱۱- ضریب دروس نظری برای کلیه دروس نظری مقطع کارشناسی طبق جدول زیر محاسبه می‌گردد:

مقطع	نوع درس	ظرفیت مجاز	ظرفیت برای ضریب حق التدریس	ضریب
کارشناسی	عمومی	۷۰ تا	۸۰-۷۱	۱/۱۵
	پایه	۵۰ تا	۷۰-۵۱	۱/۳
	تخصصی و اصلی	۴۰ تا	۵۰-۴۱	۶۰-۵۱

تبصره ۱- در صورت اخذ مجوز از شورای آموزشی جهت ارائه دروس غیر ترمیک مقطع کارشناسی با ظرفیت زیر ده نفر دانشجو، واحد معادل از فرمول زیر محاسبه می‌گردد:

$$واحد معادل = \frac{1}{1/75} \times \text{تعداد دانشجو}$$

تبصره ۲- واحد معادل حق التدریس درس تربیت بدنی با فرمول زیر محاسبه می‌گردد:

$$\frac{\text{تعداد دانشجو}}{20} = \text{واحد معادل}$$

تبصره ۳- واحد معادل حق التدریس درس ورزش با فرمول زیر محاسبه می‌گردد:

$$\frac{\text{تعداد دانشجو}}{25} = \text{واحد معادل}$$

تبصره ۴- واحد معادل حق التدریس دروس عملی و نظری-عملی (واحدها بر اساس سرفصل مصوب وزارت) از فرمول زیر محاسبه می‌گردد:

$$\text{تعداد واحد نظری} + (\text{تعداد واحد عملی} \times \text{ضریب مندرج در جدول زیر}) = \text{واحد معادل}$$

ردیف	ساعات کار عملی دروس کارگاهی و آزمایشگاهی و ... در هر نیمسال تحصیلی	ضریب
۱	۱۶ ساعت	۱
۲	۳۲ ساعت	۱/۳۳
۳	۴۸ ساعت	۱/۷۷

۲

۶۴ ساعت و بیشتر

۴

تبصره ۵- واحد معادل حق التدریس دروس معرفی به استاد به ازای هر دانشجو برابر است با ۱/۱ واحد معادل حق التدریس و در هر نیمسال تحصیلی حداقل تا ۲ واحد قابل محاسبه است.

تبصره ۶- واحد معادل به ازای هر پروژه مقطع کارشناسی ۱/۵ واحد و تا سقف ۳ واحد برای هر نیمسال قابل محاسبه است.

تبصره ۷- دروس حق التدریس پرديس و حق التحقیق پایان نامه های پرديس مشمول کسر موظف مدرس نمی باشد.

تبصره ۸- واحد معادل دانشجویان پرديس و بین الملل که در کلاسهای دانشجویان روزانه شرکت می کنند با فرمول زیر قابل محاسبه است:

$$\text{واحد درس} = \frac{1}{5} \times \text{تعداد دانشجو}$$

۲۰

تبصره ۹- برای تعداد دانشجویان پرديس بیش از ۲۰ نفر، واحد معادل به صورت کامل محاسبه می گردد.

ماده ۱۲- ضریب کلیه دروس مقاطع کارشناسی ارشد و دکتری (دوره روزانه و پرديس و بین الملل) طبق جدول زیر محاسبه می گردد:

ضریب حق التدریس	تعداد دانشجو: X	مقاطع
۱/۵	تا ۲۵ نفر	کارشناسی ارشد
(۱+۰/۰۲ X)	الی ۵۰ نفر	
۱/۵	تا ۱۵ نفر	دکتری
(۰/۷۵ + ۰/۰۵ X)	الی ۲۵ نفر	

X: تعداد دانشجویان می باشد